

RESEARCH ARTICLE / Araştırma Makalesi

<https://doi.org/10.37093/ijsi.937007>

Kadınlara Yönelik Şiddetin Karşılaştırmalı Bir Analizi: Cadı Avlarından Türkiye'deki Kadın Cinayetlerine

Yunus Kara*

Öz

Cadı avları, cadı veya büyücü olduğuna inanılan kimselerin suçlanması, yakalanması ve yargılanmadan cezalandırılmasıdır. Cadılığın, başka bir kişinin sağlığını, davranışını etkilemek ya da sosyal bir probleme neden olmak için gerçekleştirildiğine inanılmaktadır. Kadınların cadı olarak suçlanması ve damgalanması, temelini, kadın düşmanı ve ataerkillik üzerine inşa edilmiş köklü batıl inançlardan ve sistemlerden almaktadır. Küreselleşme, sömürgeleştirme ve kapitalizm gibi farklı ekonomik ve politik durumlarla kadına yönelik şiddet artarak devam etmekte ve meşrulaştırılmaktadır. Böylece kadınları "cadılaştırın" politikalar ile kadın bedeni yeniden inşa edilerek, ataerkillik ideolojiler kendi sistemlerini sürdürmeye uygun bir algı oluşturmaktadır. Türkiye'de ismi konulmuş bir "cadılık" olgusu bulunmamasına rağmen kadınlar şiddete maruz bırakılmakta, işkence görmekte ve öldürülmektedir. Kadınların "cadı" olarak adlandırılıp "cadılık" ile suçlandıkları gözlemlenirse de Türkiye'de kadınlara yönelik bir "cadı avı" gerçekleştirildiği düşünülmektedir. Bu çalışmada, cadı avlarına ilişkin uluslararası karşılaştırmalı literatür incelenerek, kadın cinayetlerinin Türkiye bağlamında değerlendirilmesi planlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Cadılar, cadı avları, cadılık, kadın cinayetleri, kadına yönelik şiddet, toplumsal cinsiyet.

Cite this article: Kara, Y. (2022). Kadınlara yönelik şiddetin karşılaştırmalı bir analizi: Cadı avlarından Türkiye'deki kadın cinayetlerine. *International Journal of Social Inquiry* 15(1), 69–84. <https://doi.org/10.37093/ijsi.937007>

* Araştırma Görevlisi. Altınbaş Üniversitesi (İstanbul), İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, İstanbul / Türkiye. E-posta: yunus.kara@altinbas.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7812-5845>

Article Information

Received 13 May 2021; Revised 26 July 2021; Last Revised 28 Feb 2022; Accepted: 28 Feb 2022; Available online: 30 June 2022

A Comparative Analysis of Violence Against Women: From Witch Hunts to Femicide in Turkey

Abstract

Witch hunts are the accusation, arrest, and punishment of people believed to be witches or wizards without trial. Witchcraft is believed to be practiced to affect another person's health, behavior, or cause a social problem. The accusation and stigma of women as witches is rooted in deep-rooted superstitions and systems built on misogyny and patriarchy. Violence against women increasingly continues and is legitimized by different economic and political situations such as globalization, colonization and capitalism. Thus, by reconstructing the woman body with policies that "witching" women, patriarchal ideologies create a perception suitable for maintaining their own systems. Although there is no named "witchcraft" phenomenon in Turkey, women are exposed to violence, tortured and killed. Although it is not observed that women are called "witches" and accused of "witchcraft", it is thought that a "witch hunt" for women is carried out in Turkey. In this study, it is planned to evaluate femicide in the context of Turkey by examining the international comparative literature on witch hunts.

Keywords: Witches, witch hunts, witchcraft, femicide, violence against women, gender.

1. Giriş

Cadılığa ilişkin inançların, ilk insan topluluklarına kadar dayandığı söylenebilir. Yunan tarihinin ilk kadın bilim insanlarından biri olan ve matematik alanında çalışmalar gerçekleştirmiş Hypatia, gökyüzü, astronomi, rüyalar ve matematikle ilgili çalışmaları nedeniyle, kilisenin suçlamaları neticesinde cadı ilan edilmiştir (Akkaya-Kia, 2016). Roma İmparatorluğu'nda tek Tanrılı dinin yayılmasından sonra kiliseler, Pagan adıyla anılan ve köylerde yaşayan insanları şeytanla iş birliği yapan cadılar olarak tanımlamışlardır (Berktaş, 2012).

Farklı toplumlarda, birtakım bitkileri kaynatarak insanları sağlığına kavuşturan kadınların, bu işi büyü, sihir ya da doğüstü güçlerle yaptıkları düşünülmüştür (Aksan, 2013; Genç, 2011). Özellikle orta çağ döneminde, Hristiyanlığın yükselişe geçtiği Avrupa'da, insanlar, kadınların yaptıkları bu işi bilimsel bir çalışma olarak görmemiş, bunun yerine onları bu yaptıkları işlerden dolayı esrareniz, sırlarla dolu ve gizemli varlıklar olarak görmüşler ve onlara "cadı" misyonunu yüklemişlerdir.

Cadılık genellikle cadı veya büyücü olarak bilinen bir kişinin sahip olduğu doğüstü bir güç olarak tanımlanır (Adinkrah, 2004). Büyücülük gücü, başka bir kişinin sağlığını (hastalık ve ölüm gibi) veya davranışını etkilemek veya fiziksel bir eyleme (örneğin kuraklık, depresyon) veya sosyal olaya (işsizlik, boşanma, araba kazası) neden olmak için kullanılmaktadır (Bannerman-Richter, 1982; Debrunner, 1978). Cadıların, yardımsever veya iyi huylu olduğuna inanan birçok kişi olmasına rağmen, genel görüş, çoğu cadının ve büyücünün genellikle zararlı veya yıkıcı olduğu ve doğüstü güçlerini acıya, dehşete, ölüme ve diğer kötü olaylara neden olmak için kullandıkları yönündedir (Adinkrah, 2011). Cadıların, bireyleri ve toplulukları etkilediğine inanılan acı ve ızdırap örnekleri arasında hastalıklar ve enfeksiyonlar, kuraklık, salgınlar, depremler, sebze ve meyvelerin yetişmemesi ve erken ölüm bulunmaktadır (ActionAid, 2012; Gurung, 2016; Paudel, 2011; Shrestha, 2012). Hayırsever ve iyi cadıların olduğuna inanan insanlar ise bu cadıların, kendi çocukları ve aileleri için ekonomik refah, akademik başarı ve evliliğin mutluluğunu kolaylaştırmak için büyücülük güçlerini kullanabildiklerine inanmaktadırlar (Adinkrah, 2008).

Cadılık ve büyücülük ile suçlanan kişilerin topluma birtakım zararlar verdiklerine inanılmaktadır (Adinkrah ve Adhikari, 2014). Birincisi maddi zararlar olarak nitelendirilebilecek, sebze ya da meyvelerin hasadında yaşanan sorunlar, çiftlik hayvanlarının hastalanması ve ölümü, hırsızlık ve yangın nedeniyle kişisel mal kaybı, iklim krizi ve doğal afetler nedeniyle ev

ve diğer maddi mülklerin kaybedilmesidir. İkincisi, hastalıkların neden olduğu ağrılar, kazalardan kaynaklanan yaralanmalar ve ailedeki erken ölümleri içeren kişisel zararlardır. Üçüncüsü maddi/somut olmayan zararlar olarak adlandırılan, ruh sağlığı bozuklukları, infertilite (kısırlık), cinsel iktidarsızlık, alkolizm, boşanma ya da evlilikteki sorunlar ve eş/partner bulamamadır.

Cadı avı ile ilgili uluslararası ve karşılaştırmalı literatür, birçok durumda cadı avcılığının, sosyal ve ekonomik olarak marjinalleştirilmiş grupların ve küçük çocukların, yoksulların, boşanmış ya da eşi ölmüş olan kadınların, fiziksel ve zihinsel yeti yitimi olan kişilerin günah keçisi olarak seçildiğini ortaya koymaktadır ve bu kişilerin her türlü bireysel veya toplumsal sorundan sorumlu tutuldukları görülmektedir (Adinkrah, 2011; Boaten, 2001; Jensen, 2007; La Franiere, 2007; McVeigh, 2007). Büyüculükle suçlanan kişilerin büyük çoğunluğunun kadın olduğu, erkeklerin nadiren büyüculükle suçlandığı gözlemlenmektedir (Adinkrah, 2004). Grindal (1972), erkek cadıların büyüculükleriyle daha fazla kötülük yaptıkları halde, kadın cadıların sürekli olarak yıkıcı ve kötü olduklarına dair yaygın bir inancın olduğunu da belirtmektedir.

Büyüculükle suçlanan kişiler, genellikle sosyo-ekonomik statü açısından bir dizi özelliği paylaşma eğilimindedir (Adinkrah ve Adhikari, 2014; Behringer, 1998; Danfulani, 2007). Cadıların, okuma ve yazma bilmeyen, eğitimsiz, işsiz ve yoksul olduğuna inanılmaktadır. İnsanların sosyo-ekonomik statüsünden dolayı cadı olarak suçlanması herhangi bir hukuki dava başlatmalarının önünde de -özellikle okuma ve yazma bilmemelerinden ve yasal danışmanlara maddi durumlarının yetmemesinden dolayı- engel teşkil etmektedir. Bu nedenle cadılıkla suçlanan kişilerin sosyo-ekonomik statüsü düşük insanlar arasından seçilmesi dikkat edilmesi gereken bir noktadır.

Fiziksel ve zihinsel yeti yitimi olan kişilerin cadılık ve büyüculükle suçlanma olasılığı da fazladır. Hem Gana'da hem de Nepal'de, büyüculük suçlamasına maruz bırakılan kişilerin fiziksel özellikleri arasında; zayıf vücut, kırışık ve kıllı olan yüz, saçın az olması, eğik duruş, dişsiz olma, gri saç, kırmızımsı ve sarımsı gözler ve "çirkin" görünümün yer aldığı ifade edilmektedir (Adinkrah, 2004; Bovenschen, 2003). Sadece "kötü" ve "çirkin" özelliklerin ya da görünümünün, cadılık ve büyüculük suçlamalarına neden olmadığı, genç, güzel, çekici ya da yetenekli olmanın da cadılık ve büyüculük ile suçlanma nedeni olduğu belirtilmektedir (Akin, 2010; Baum, 2008; Karaküçük, 2010). Cadılık ile suçlanan kadınların iki farklı yüze sahip olduğu, çekici yüzlerinin aldatici nitelikte olup acımasız gerçek yüz ile yer değiştirdiğine inanılmaktadır.

Cadılık ve büyüculük suçlamasında bulunan kişilerin genellikle erkek ve genç oldukları görülmektedir (Adinkrah, 2011). Çoğu cadılık ve büyüculük suçlaması vakasında, daha genç bir kişi, yaşlı bir kişiye büyüculük suçlaması yapmaktadır. Büyüculükle suçlanan kişilerin çoğunun 60 yaşından büyük olduğu, ancak son 10 yılda, 21-40 yaş arasındaki yetişkin insanların da büyüculükle suçlandığı görülmektedir (INSEC, 2012). Cadılık ve büyüculük suçlamaları aynı zamanda insanların kendi hastalıklarının, ekonomik sıkıntılarının ve genel refahlarının ya da talihsizliklerinin manevi bir temeli olduğuna inanması ile de yapılmaktadır (Adinkrah, 2008). Bunun yanında, cadılık ve büyüculük suçlamaları, din ile ilgili kurumlar ve liderler tarafından da gerçekleştirilmektedir (Adinkrah ve Adhikari, 2014).

16. yüzyılın sonunda başlayan ve 17. yüzyılda artarak devam eden, günümüzde de hala süregelen cadı avlarının, toplumsal ve ekonomik boyutlarda incelenmesi gerekmektedir (Federici, 2019). Kapitalizme geçiş sürecinde kadın bedeni etrafında şekillenen ve uygulanan politikaların açığa çıkarılması, tarihsel anlamda kadına yönelik şiddetin nedenlerini açıklığa kavuşturması bakımından önem arz etmektedir. Kapitalizm, kadınların toplum içindeki emek gücünün yeniden üretilmesine, işçi sınıfı içerisinde yer alan farklılıkların ve ayrımların yaş,

ırk/etnik köken ve cinsiyet kimliği üzerinden kurulan hiyerarşiler ile evrimleşmesine ve oluşan bu sosyo-ekonomik düzenin ırkçılık ve cinsiyetçilik olarak politikleşmesine neden olmuştur.

1830'lu yıllarda, Avrupa'da, toplumsal yapıda hızlı bir değişimin görülmesi kapitalizmin kurumsal bir hale geldiğinin göstergesi olmuştur (Federici, 2014). Kapitalizmin farklı düzlemlerde kendisine yer bulması, etik, felsefe, mantık gibi bilimlere geliştirmiş, kilisenin var olan etkisini azaltmış, nüfus hızlı bir biçimde artış gösterirken, yoksulluk yaygınlaşmıştır. Bu durum özellikle cinsiyetler arasında yeni bir dönüşümü beraberinde getirmiştir. Federici (2020), cadı avlarının modern kapitalist dünyanın yükseliş sürecinde meydana geldiğine dikkat çekerek, cadılık suçlamalarının, toprak çitlemeleri (toprak sahiplerinin ve varlıklı köylülerin ortak alanları çitle çevirmeleri ve böylece geleneksel olarak işleyen düzenin bozulması, buradan elde edilen gelirle hayatta kalanların dışlanması) ile ilişkisini anlatmaya çalışmaktadır. Mülkiyet ilişkilerinin ortaklık zemininden çıkmasıyla, kadınlara yönelik gerçekleştirilen cadılık suçlamalarının artışı arasında bir bağlantı olduğunu da savunmaktadır. Çitleme sonucunda, topraklar ticarileşmiş, sadece varlıklı kişilerin hak edebildiği bir şeye dönüşerek, yoksul kesimleri, özellikle kadınları etkilemiştir. Tam bu noktada, cadı avlarının çitlemenin olduğu bölgelerde ortaya çıkması dikkat edilmesi gereken bir durumdur (Federici, 2020). Piyasa koşulları ile birlikte ekonomik ve toplumsal ilişkilerin yeniden şekillenmesi, yoksullaşmanın ve eşitsizliklerin artışının hızlanmasına neden olarak, özellikle yaşlı, boşanmış/eşi vefat etmiş ve çocuğu olan kadınları etkilemiştir. Kadınların, cadılık ile suçlanmalarında dönemin yasaları, toplumsal cinsiyet rolleri, kilise ve ailenin biçim değiştirmesine yönelik politikalar etkin olmaya başlamıştır. Cadı avları ile birlikte kiliseden ve devletin tüm yapılarından bağımsız bir biçimde ortaya çıkacak her özgür güç kötücül olarak adlandırılmıştır.

16. ve 17. yüzyılda yeni bir düzen olarak kurulmaya çalışılan kapitalizm, kadınlara bedenleri üzerinden çeşitli bahanelerle yapılan saldırıları da sistematik hale getirmiştir (Federici, 2014). Geçmişte, kadınlara yönelik gerçekleştirilen saldırıların ve sindirme politikalarının en önemlisi olarak adlandırılabilir olan cadı avları, günümüzde çeşitli yöntemlerle kadının varlığını kontrol etme girişimlerine evrilmiştir. Kapitalizmin etkisi ile kadının emeği ve mülkiyet hakkı görmezden gelinmiş, cadı avları, belli bir sınıf ve cinsiyete yönelik gerçekleştirilen saldırıların bahanesi olmuştur. Köylerde yaşayan ve yoksul olan kadınların, cadı olarak suçlanan insanların büyük bir kısmını oluşturmaları, suçlayan kişilerin de otorite, güç, nüfus ve toprak sahibi zengin erkekler olması bahsi geçen duruma örnek teşkil etmektedir (Yaşlı, 2012).

2. Cadı Avları Olarak Kadın Cinayetleri

Türkiye'de, kadınların sosyal, ekonomik ve politik koşulları incelendiğinde, erkeklere oranla ikincil konumda olduklarını söylemek mümkündür (Baydar vd., 2019; Özel-Özcan & Erden-Kaya, 2017). Türkiye'nin birçok bölgesinde, kadınların erkeklere yönelik, özellikle eşlerinin/partnerlerinin istek ve taleplerine saygı, itaat ve kabul sergilemelerine dair genel bir kültürel beklenti de mevcuttur (Kesgin vd., 2019; Yavuz & Ertem, 2021). Bununla birlikte, genel olarak Türkiye'de yaşayan kadınlar, sosyal hayatın hemen hemen her alanında erkeklerle karşılaştırıldığında ikincil bir sosyal statüye sahiptir (Bingöl, 2014; Erbay, 2019).

Türkiye'de, birçok toplumda olduğu gibi, cinsiyet rollerinin toplumsallaşması, doğumla başlamakta ve tüm yaşam döngüsü boyunca devam etmektedir (Barut, 2021; Kara, 2020). Kız ve oğlan çocuklarının beraber oyun oynaması hoş karşılanmayabilmekte, cinsiyetlendirilmiş davranışlar dışında hareket eden çocuklarla alay edilebilmekte, onlara isim takılabilmektedir. İnsanların, atanmış cinsiyetlerine uygun rolleri ve kalıpları benimsemesi beklenerek, toplumsal yaşamlarını buna göre kurgulamaları talep edilebilmektedir. Türkiye toplumunda, sadece kadın

ve erkek cinsiyetlerinin olduğu varsayılarak, bu cinsiyetlerin dışında kendilerini tanımlayan insanların varlığı yok sayılabilmektedir. Bunun yanı sıra, ikili cinsiyet sisteminin kendi içerisinde de kalıplaştırma mevcut olabilmektedir. Örneğin, toplumumuzda, erkeklerin yapabilecekleri işler; mühendislik, marangozluk ve askerlik gibi meslekleri içerirken; kadınların ise küçük ticaret, dikiş dikme, kuaförlük, hemşirelik, öğretmenlik ve sekreterlik gibi meslekleri yapmaları beklenmektedir. Cinsiyetlerle ilgili kalıp yargılar, ayrıca erkekler ve kadınlar arasındaki bedensel ve davranışsal farklılıkları da vurgulamaktadır. Sağlık, bereket ve doğurganlığın simgesi olarak görülen kadınların nazik, itaatkâr ve pasif olması beklenirken; erkeklerin aktif, iddialı, cüretkâr, sert ve baskın olması beklenmektedir. Bunların yanı sıra, erkek ve kadın arasındaki etkileşimlerde ve cinsel davranışla ilgili olarak, kadınların utangaç, saf ve cinsel açıdan pasif olması beklenir; erkekler ise agresif ve deneyimli olmalıdır. Kendilerini ikili cinsiyet sistemi dışında tanımlayan kişilerin ise kabul görmemesi, kabul görseler bile bahsi geçen ikili cinsiyet sistemi üzerinden tanımlanmaya çalışılması söz konusudur.

Türkiye toplumunda, aile içi karar verme süreçlerinin daha çok erkekler tarafından yönetildiği veya kontrol edildiğini söylemek mümkündür (Afşar ve Öğrekçi, 2014; Bayoğlu, 2010). Bu durum, partnerler arasında farklı şiddet biçimlerinin sıklıkla meydana gelmesine, bazen de erkeklerin fail olduğu kadın cinayetleriyle sonuçlanmaktadır. Türkiye'de her kadının şiddete maruz bırakıldığı tahmin edilmektedir (Güleç vd., 2012; Güreşçi, 2021; Kocacık vd., 2007; Yanık vd., 2014). Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü tarafından 2008 yılında gerçekleştirilen, "Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet" araştırmasının raporuna göre; Türkiye'de evlenmiş ya da bir birlikteliği olan kadınların %39'u yaşamlarının herhangi bir döneminde eşleri veya birlikte olduğu kişiler tarafından fiziksel şiddete maruz bırakıldıklarını belirtmiş, şiddete maruz bırakılanların yaklaşık yarısı ise (%46) vurma, tekmeleme, boğazını sıkma, bıçak ya da silah kullanma gibi ağır derecedeki şiddet biçimlerini ifade etmiştir. Aynı raporda, cinsel şiddet ile fiziksel şiddetin iç içe yaşanmadığı durumların çok az olduğu, kadınların yaşamlarının herhangi bir döneminde fiziksel ve cinsel şiddetten en az birini yaşadıkları, ilerleyen yaş ile birlikte yaşanan şiddetin de arttığı, en fazla belirtilen şiddet biçiminin tokat atma ya da bir nesne fırlatmak olduğu yer almaktadır. Bunların yanında, arkadaşlar, aileler ve akrabalar ile görüşülmesini engelleme, aldattığından şüphelenme ve kıyafetlerine karışma gibi kadınları kontrol etmeye yönelik davranışların da yaygın olduğu görülmektedir (Nüfus Etütleri Enstitüsü, 2008). Yine aynı enstitünün 2014 yılında gerçekleştirdiği "Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet" araştırmasının raporuna göre ise Türkiye genelinde evli kadınların %38'i yaşamlarının herhangi bir döneminde fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz bırakılmıştır. Bu orana aynı evin içinde partnerlerinden ya da sevgililerinden şiddet gören kadınlar dahil değildir (Nüfus Etütleri Enstitüsü, 2014). Kadınların en fazla yakın ilişkide oldukları erkekler tarafından şiddete maruz bırakıldıkları, genç yaşlardaki kadınlara yönelik şiddetin 2008 yılındaki rapora kıyasla artış gösterdiği, ısrarlı takibin büyük bir oranda artış göstererek kadınların şiddete maruz bırakıldıkları gözlemlenmektedir.

Türkiye'de kadına yönelik şiddetin çok yüksek boyutlarda olduğunu gösteren diğer bir çalışma, Bianet'in yerel ve ulusal gazetelerden, haber sitelerinden derlediği çeteledir (Bianet, 2021). Bu çeteleye göre Türkiye genelinde sadece 1 Ocak 2019-20 Kasım 2019 tarihleri arasında, 324 günde en az 302 kadın öldürülmüştür. Öldürülen kadınların %64'ü kocaları/eski kocaları, sevgilileri/eski sevgilileri tarafından öldürülmüştür.

Kadına yönelik şiddetin engellenememesinin en temel sebepleri arasında, yasal çerçevenin uygulanmak istenmemesi ve siyasi iradenin insanlar arasında eşitliğin sağlanmasına dair değiştirici/dönüştürücü yükümlülüğünü kabul etmemesi, yerine getirmemesi görülebilmektedir (Gündoğmuş, 2020). Feminist hareketin katkıda bulunduğu ve emek verdiği

politikalar, toplumdaki eşitlik zemininin yaratılmasına ve bu kapsamda etkili bir yasal çerçevenin hazırlanmasına katkıda bulunmuştur. Buna karşın muhafazakâr ve evrensel değerleri kabul etmek istemeyen patriarkaya dayalı politikalar, etkili olan yasal çerçevenin etkili bir biçimde uygulanmasına engel olmaktadır. İstanbul Sözleşmesi'ne karşı yürütülen kampanyaların ve bu karşı duruşun altında yatan motivasyonun, insan haklarına bir saldırı olduğu da unutulmamalıdır. Ataerkil iktidar mekanizmalarının kadının bedeni hakkında istediği gibi konuşması ya da konuşulmaması için bir söylem üretmesi hem kişisel sınırlara saygı gösterilmediğinin hem de kadınların varlığının kabul edilmediğinin göstergesidir. Bunların yanında kadınların, resmi bir evlilik dışında gerçekleştirdikleri ilişkilene biçimleri, toplumun çoğunluğu tarafından onaylanmazken, bu konu hakkında erkeklere yönelik herhangi bir onaylamama durumu söz konusu değildir. Toplumda var olan bu çifte standart, erkeklerin kadınlara yönelik saldırgan davranışlar sergilemesine, boşanmalarda bir delil olarak sunabilmesine neden olabilmektedir.

Kadın cinayeti, kadınların kadın oldukları için öldürülmesi olarak tanımlanmaktadır (Koziol-McLain vd., 2006; Mathews vd., 2008; Plichta, 2007). Bazı tanımlamalarda, kadın cinayeti, kadınların ya da kız çocuklarının, erkekler tarafından öldürülmesi olarak da ifade edilebilmektedir (Campbell vd., 2007; Palma-Solis vd., 2008). Kadın cinayeti (femicide) terimi, feminist araştırmacı ve yazar Diana Russell tarafından kadınların öldürülmesiyle ilgili olarak kadınlara yönelik erkek şiddetini vurgulayan ve hükümetlerin ve diğer mekanizmaların dünya çapında bu tür cinayetleri azaltmak için adımlar atması için kullanılmıştır (Radford & Russell, 1992). Bu kavram, kadınların, kadın düşmanı erkekler tarafından öldürülmesine işaret etmektedir. Kadın cinayeti, küresel olarak kadınlar için erken ölümlerin önde gelen bir nedeni olarak tanımlanmıştır.

Kadınların cadı olarak suçlanması ve damgalanması, temelini, kadın düşmanı ve ataerkillik üzerine inşa edilmiş köklü batıl inançlardan ve sistemlerden almaktadır (Levack, 2001; Odoi, 2002; Wojtas, 1998). Kadınların "cadı" olarak adlandırılmaları ve büyücülükle suçlanmaları, kadınların kamusal alandaki varlığını görünmez kılarak, bunun sonucunda şiddete, işkenceye ve infazlara maruz bırakılmalarını artırmış, diğer kadınların da "itaatkâr" ve "sessiz" olmaları gerektiği yönündeki algıyı güçlendirmiş ve kadınların sosyal olarak kabul görebilmeleri için sadece ağır işleri yapmaları ve erkeklerin her türlü tacizlerini kabul etmeleri istenmiştir. Her ne kadar Avrupa'da cadı avlarının sona ermesiyle ve köleliğin kaldırılmasıyla, bunlarla ilişkili kadına yönelik şiddetin ve kadın cinayetlerinin ortadan kalktığı düşünülse de aksine şiddetin ve cinayetlerin normalleştirildiğini söylemek mümkündür (Kounine, 2013). Özellikle orta çağ dönemindeki cadılık ve büyücülük suçlamalarının şekil değiştirdiği, cadılık suçlamalarının çoğu zaman kadınların öldürülmesi için bir bahane olarak kullanılmadığı, günümüzde cadılık ve büyücülük ile ilgisi olmayan suçlamalarla kadınların öldürüldüğü gözlemlenmektedir.

Türkiye'de cadılık ile ilgili herhangi bir sosyo-kültürel yapının bulunmadığı söylenmek ile birlikte Anadolu geleneklerinde yer alan hikayelerde cadılardan bahsedilmektedir (Karaküçük, 2010). Balkan bölgesinde cadılıkla ilgili inançların ve olayların varlığı söz konusu olmuş olmasına rağmen Osmanlı döneminde cadılık, halk dinletisi olarak kalmış, dini ve hukuki bir kapsam içerisine dahil edilmemiştir (Emiroğlu & Aydın, 2009). Bu bilgiyi doğrulayacak bir biçimde, Boratav (1984), cadılıkla ilgili inançların ve hikayelerin Anadolu coğrafyasında etkin olmadığını, bu inançların ve hikâyelerin genellikle İstanbul ve Rumeli çevresinde yaygın olduğunu, ancak birçok olayın kayıt altına alınmadığını belirtmektedir. Özellikle Avrupa'daki ve Afrika'daki kadınlara yönelik gerçekleştirilen cadılık suçlamaları ve bu suçlamaların sonucunda gerçekleştirilen cinayetlerin ülkemizdeki kadın cinayetleri ile paralellik (kadınların neden öldürüldüğü, kadınların nasıl öldürüldüğü, kadınların kimler tarafından öldürüldüğü) gösterdiği düşünülmektedir. Türkiye'de ismi konulmuş bir "cadılık" olgusu bulunmamasına rağmen

kadınlar, cadı avlarında olduğu gibi şiddete maruz bırakılmakta, işkence görmekte ve öldürülmektedir. Kadınların "cadı" olarak adlandırılıp "cadılık" ile suçlanmadıkları gözlemlense de Türkiye'de kadınlara yönelik bir "cadı avı" gerçekleştirildiği düşünülmektedir.

Kadınlar, kocaları, partnerleri, eski partnerleri, oğulları, torunları ve diğer erkek akrabaları tarafından öldürülebilmektedirler (Bilgin-Şahin & Erbay-Dündar, 2017; Campbell vd., 2008; Nasrullah vd., 2009; Uluocak vd., 2014). Bir kadının, özellikle ev ortamında öldürülmesi, genellikle "münferit bir olay" olarak bildirilebilmekte ve daha geniş bir kamu endişesine neden olmamaktadır. Kadın cinayetleri, devletin ve dolayısıyla hükümetlerin, kadınların insan haklarına saygı göstermediği, onları koru(ya)madığı ve sorumluluklarını ve yükümlülüklerini yerine getir(e)mediği somut bir örneği teşkil etmektedir ve bu nitelikteki bir duruş, erkeklerin kadınlara yönelik uyguladıkları şiddetin ölçeğini, kapsamını ve bunlarla bağlantılı süreçleri önemsizleştirmekte ve gizlemektedir.

Türkiye'deki kamu otoritelerinin, kadın cinayetleri ile ilgili düzenli, sistematik ve şeffaf verileri sunmadığı düşünülmektedir. Kadına yönelik şiddetin yer aldığı vakalarda cezai süreçler de şeffaf bir biçimde yürütülmemekte, verilen yargı kararları tarafsızlık ilkesi kapsamında eleştirilmektedir (Tuna, 2021). Bu eksiklik, sivil toplum örgütleri ya da kadın cinayetleri ile ilgili çalışmalar yürüten oluşumlar/platformlar tarafından tamamlanmaya çalışılmaktadır. Bu kapsamda, 2008 yılından bu yana, Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu'nun, kadın cinayetleri ile ilgili olarak her yıl ve her ay yayınlamakta oldukları raporlar, konuya dikkat çekilmesi açısından büyük önem arz etmektedir. Bu çalışmada da ilgili platformun verileri ayrıntılı bir şekilde incelenmiş, düzenli ve kategorik bir veri seti oluşturabilmek amacıyla 2008 ve 2020 yılları arasındaki raporlara yer verilmiştir.

Tablo 1

1300-1850 Yılları Arasında Avrupa'daki Cadılık Yargılamaları

Ülke	Popülasyon	Yargılanan Kişiler	İdam Edilenler/Öldürülenler
Almanya	12.000.000	16.474	6.887
İsviçre	1.000.000	9.796	5.691
Fransa	18.500.000	4.159	1.663
İskoçya	700.000	3.563	190
İspanya	8.500.000	1.949	1
Macaristan	1.250.000	1.644	474
İngiltere	3.667.750	1.197	367
Belçika	1.383.000	887	378
Norveç	500.000	863	280
Finlandiya	200.000	710	115
İtalya	12.000.000	604	60
Hollanda	1.500.000	369	46
İsveç	1.000.000	353	0
Lüksemburg	117.000	219	99
Estonya	125.000	205	65
Danimarka	700.000	90	0
Avusturya	2.500.000	83	13
İrlanda	1.043.750	52	1
Polonya	5.000.000	12	3
Kuzey İrlanda	206.250	9	0
Çek Cumhuriyeti	2.776.500	2	0

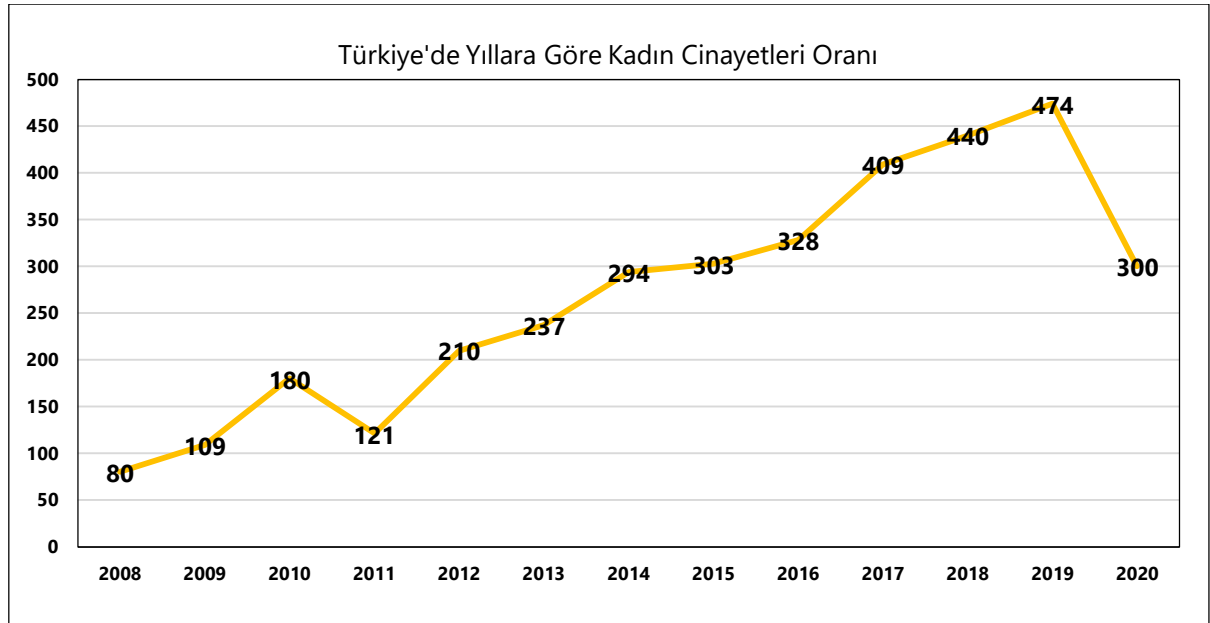
Kaynak: Leeson ve Russ, 2018

Cadılık ve büyücülük ile ilgili suçlamaların sonucunda gerçekleşen saldırılar ve cinayetlerin çoğu kez cezasız kaldığını ve kayıt altına alınmadığını söylemek mümkündür (Federici, 2008). Avrupa'da 14. yüzyılın başlarından 1700'lü yıllara kadar %85'ten daha fazlası kadın olan 200.000'in üzerinde kişi cadılık suçlamalarıyla idam edilmiştir (Ben-Yehuda, 1980). 1300 ve 1850 yılları arasında Avrupa ülkelerindeki cadı yargılamalarında ise Almanya'da 16.474 kişi cadılık ve büyücülükle yargılanmış, 7.000'e yakın kişi idam edilmiştir (Bkz. Tablo 1). Afrika'da, 1991 ile 2001 yılları arasında en az 23.000 kişinin cadılık suçlamasıyla öldürüldüğü (Petraitis, 2003), Kenya'nın Güneybatı bölgesinde ise 1992 ile 1994 yılları arasında en az 300 kadının yine cadılık suçlamasıyla öldürüldüğü, saldırganların, mağdurların akrabaları ya da akrabalarının yönlendirmesiyle hareket eden genç erkeklerden oluştuğu belirtilmektedir (Ogembo, 2006).

Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu'nun yıllara göre kadın cinayetleri verileri incelendiğinde, 2008 yılından 2019 yılına kadar dikkat çekici bir artış mevcuttur (Bkz. Şekil 1). Bu verilere göre, Türkiye'de 2008 ve 2020 yılları arasında toplamda 3.045 kadın öldürülmüştür.

Şekil 1

Türkiye'de Yıllara Göre Kadın Cinayetleri Oranı

Kaynak: Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu, 2013a; 2013b; 2014; 2015; 2016; 2017; 2018; 2019; 2020

Cadılık ve büyücülük suçlamalarının beraberinde getirdiği şiddet biçimlerinin toplumun her kesiminde ortaya çıktığını söylemek mümkündür (Adinkrah, 2011). İlgili suçlamaların esas olarak aile üyelerinden geldiği ve şiddet faillerinin tespit edilemediği ve raporlanmadığı görülmektedir. Cadılık ya da büyücülük suçlamasında bulunan kişiler ise kendilerini "üst sınıf toplum üyeleri" olarak tanıtan kesimlerdir ve suçlamalar, geleneksel dini inançlara ve fikirlere sahip kırsal bölge sakinleri tarafından yapılmaktadır. Uzun yıllar otoriter rejimler tarafından yönetilmiş olan Nepal'de, toplum kast hiyerarşisine bölünmüştür ve bu ayrımcı uygulama halkın kutuplaşmasına neden olarak özellikle yoksul kesimlerin büyücülük ve cadılıkla suçlanmasına neden olmuştur (Adinkrah ve Adhikari, 2014).

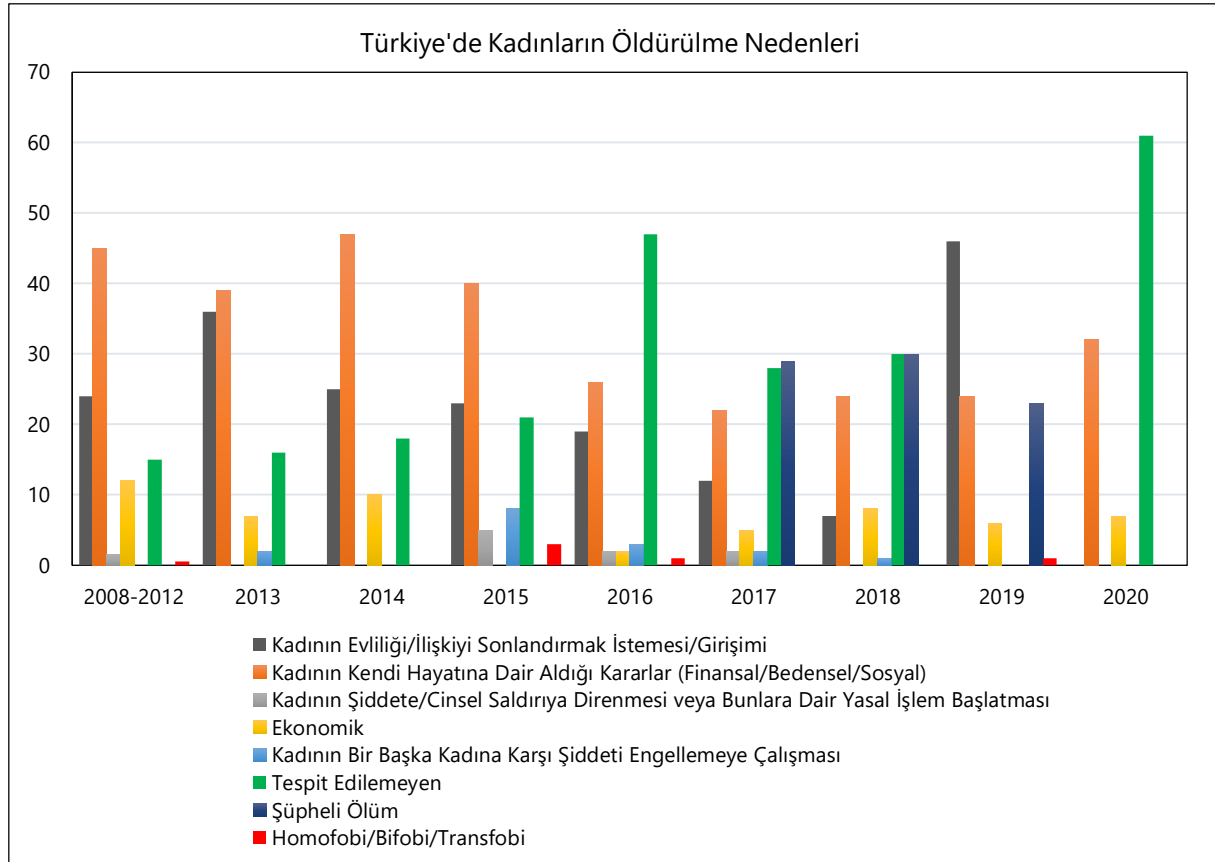
Cadı avlarıyla ilgili olarak başka bir görüş, insanların topraklarının kamulaştırılmasını haklı çıkarmak için manipüle edilebildiğidir (Bonate, 2003). Örneğin, Mozambik'in bazı bölgelerinde,

eşleri öldükten sonra topraklarını ellerinde tutmakta ısrar eden kadınlar, ölen eşlerinin akrabaları tarafından cadı olmakla suçlanabilmektedir.

Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu'nun raporları incelendiğinde, 2008 ve 2020 yılları arasında, kadınların kendi hayatına dair finansal/bedensel/sosyal kararlar alması, kadınların evliliklerini/ilişkilerini sonlandırmak istemesi ya da buna dair bir girişimde bulunmaları, kadınların öldürülme nedenleri olarak gözlemlenmektedir (Bkz. Şekil 2). 2020 yılına kadar kadınların öldürülme nedenlerinin tespit edilememesindeki artış da dikkat çekilmesi gereken diğer bir konudur.

Şekil 2

Türkiye'de Kadınların Öldürülme Nedenleri

Kaynak: Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu, 2013a; 2013b; 2014; 2015; 2016; 2017; 2018; 2019; 2020

Cadılık olgusuyla ilgili sosyolojik bir geçmişe sahip olan Gana ve Nepal gibi ülkelerde gerçekleştirilen araştırmalar, boşanmış/eşi vefat etmiş kadınların büyücülük suçlamalarına maruz bırakılma ve cadı avlarının kurbanı olma ihtimallerinin, evli veya bekar kadınlara oranla daha yüksek olduğunu göstermektedir (Paudel, 2011). Kuzey Gana'da boşanmış/eşi vefat etmiş kadınlara yönelik cadılıkla ilişkili şiddet raporları, şiddetin farklı etnik gruplar arasında daha yaygın olduğunu, kadınların miras ve mülkiyet haklarından mahrum bırakılmak istendiğini ve kadınların yalnızlaştırıldığını göstermektedir. Kadınların herhangi bir sosyal destek mekanizmasına sahip olmaması/erişimlerinin olmaması onları daha da savunmasız kılabilir.

Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu'nun raporları incelendiğinde, 2008 ve 2020 yılları arasında, kadınların sırasıyla en çok evli oldukları erkekler, tanıdıkları/akraba oldukları birileri ve erkek arkadaşları tarafından öldürüldüklerini göstermektedir (Bkz. Şekil 3). Yıllara göre dağılım incelendiğinde, kadınların kimler tarafından öldürüldüğünün tespit edilmemesindeki yükseklik dikkat çekilmesi gereken diğer bir konudur.

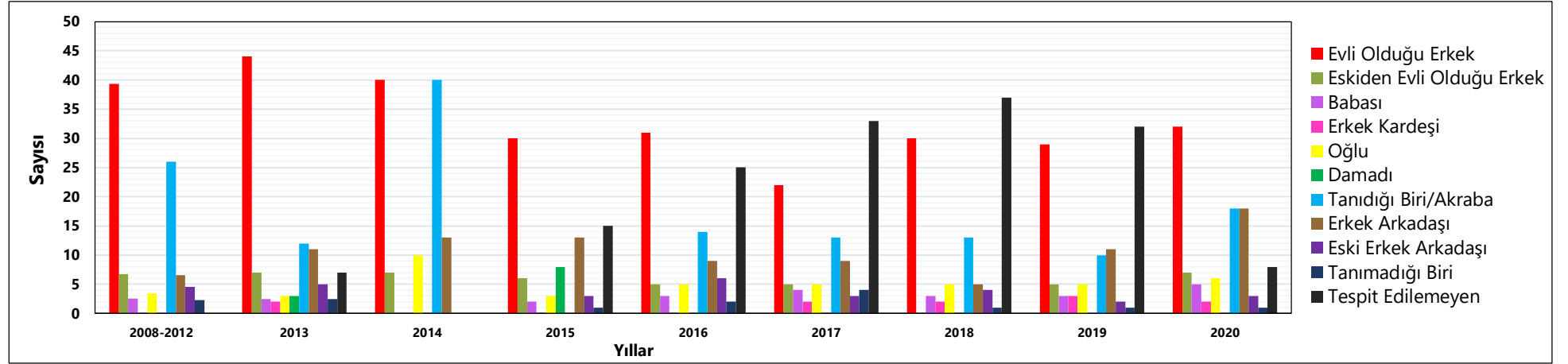
Cadılık ve büyüculük suçlamaları ve bunlarla ilişkili kadın cinayetleri, toplumdaki insanların bir veya daha fazla kayıp yaşadığında ortaya çıkmaktadır. Yaşanan hastalıklar, mali sorunlar ve talihsizlikler, cadılık ve büyüculükle ilişkilendirilmekte, kadınların şiddete maruz bırakılması ya da öldürülmesi noktasında "fırsat" yaratılmaktadır. Cadılık ve büyüculük suçlamalarının yaygın olarak görüldüğü Gana ve Nepal gibi ülkelerde, özellikle boşanmış/eşi ölmüş kadınları miras ve mülkiyet haklarından mahrum bırakmak için erkeklerin cadılık suçlamaları gerçekleştirdiği görülmektedir (Sah, 2007). Bunun yanında, cadılık ve büyüculük suçlamalarının bazen kin besledikleri ya da anlaşılmadıkları için komşular tarafından yapıldığı da görülmektedir (Van Binsbergen, 2007). Örneğin, bir komşunun ekonomik başarısından gelen kıskançlık, daha başarılı olan komşuya karşı bir suçlama başlatabilmektedir. Ayrıca çok eşli evliliklerde, eşler arasındaki rekabet, bir kadının başka bir kadını cadılık ya da büyüculükle suçlamasına neden olabilmektedir.

Güncel araştırmalar cadılık ve büyüculükle suçlanan kişilerin genellikle çeşitli fiziksel ve psikolojik hakaretlere maruz bırakıldığını göstermektedir. Suçlanan kişilerin, çıplak soyunmaya zorlandığı, darp edildiği, işkence gördüğü, dışlandığı ve kendi topluluklarından sürüldüğü, bazı durumlarda ise öldürüldüğü görülmektedir (Adinkrah, 2011; Grigaite, 2018; Shrestha, 2012). Nepal'de, cadılık ve büyüculükle suçlanan kadınların, farklı işkence biçimlerine maruz bırakıldığı belirtilmektedir (Adinkrah, 2004; Parajuli, 2013; Paudel, 2011). Kadınların, boyunlarına, ellerine ve ayaklarına zincir vurulduğu, saçlarının tıraşlandığı, sopalarla ve keskin olmayan nesnelere darp edildikleri, kızgın ve sıcak ütülerini çıplak elleriyle tutmaya zorlandıkları, acı biberlerden çıkan dumanları solumaya zorlandıkları ifade edilmektedir. Bahsi geçen işkence kötü muamele biçimleri, genellikle cadılık ya da büyüculükle suçlanan kadınların, suçlamaları kabul etmesine neden olmakta, mağdurların maruz bırakıldığı bu muameleler, onların fiziksel ve psikolojik travmayla baş edememesine ve intihar etmelerine neden olmaktadır (Paudel, 2011).

Cadılık ve büyüculük suçlamalarına ilişkin en kötü gerçekleşebilecek durum suçlanan kadınların öldürülmesidir. Nepal'de, cadı olduklarından ve büyüculük yaptıklarından şüphelenilen kadınların diri diri yakıldığına dair raporlar mevcuttur (Hinfelaar, 2007; Parajuli, 2013; Shrestha, 2012). Ancak cadılık ve büyüculük ile ilgili şiddetin kapsamı ve yaygınlığına dair net verilere ulaşılamamaktadır. Medya tarafından bildirilen vakalar olmasına rağmen, bu vakaların, cadılık ile ilgili şiddetin sadece küçük bir bölümünü oluşturduğu tahmin edilmektedir. Verilere ulaşılmamasının nedenleri olarak, gerçekleşen şiddet vakalarının büyük çoğunluğunun ev içinde gerçekleşmesi, kolluk kuvvetlerine bildirilmemesi, kamu görevlilerinin aile içinde yaşanan konuları kendi yetki alanları dışında görmesi ve mağdurların şikâyet mekanizmalarını kullandıklarında failerin misilleme yapacaklarını düşünmesi gösterilmektedir.

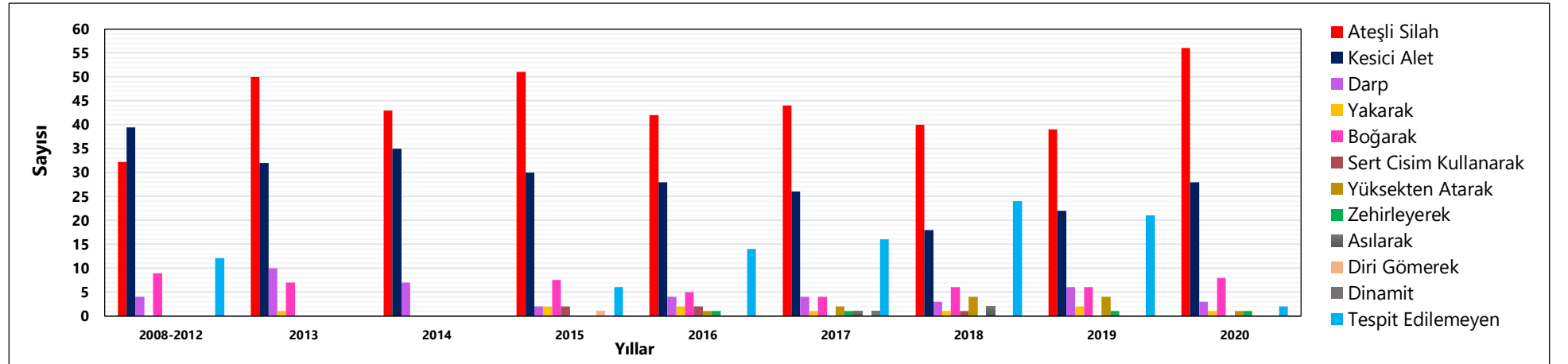
Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu'nun raporları incelendiğinde, 2008 ve 2020 yılları arasında, kadınların sırasıyla en çok ateşli silah ve kesici alet ile öldürüldüklerini göstermektedir (Bkz. Şekil 4). Yıllara göre dağılım incelendiğinde, kadınları öldürmek için kullanılan yöntemlerin farklılaştığı ve çeşitlendiği, kadınların nasıl öldürüldüğünün tespit edilmemesine ilişkin oranların yüksek olduğu görülmektedir.

Şekil 3. Kadınların Kimler Tarafından Öldürüldükleri

Kaynak: Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu, 2013a; 2013b; 2014; 2015; 2016; 2017; 2018; 2019; 2020

Şekil 4. Kadınların Nasıl Öldürüldükleri

Kaynak: Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu, 2013a; 2013b; 2014; 2015; 2016; 2017; 2018; 2019; 2020

3. Sonuç

Cadılık ve büyücülük ile ilgili suçlamaların ve cinayetlerin, tüm dünyayı ilgilendirdiğini söylemek mümkündür. Cadılıkla suçlananlara yönelik işkence ve kötü muamele üst boyutlarda olup tüm kadınları aşağılayan kadın düşmanı bir ideolojiyi sürdürmekte, özellikle genç nesiller için yıkıcı sonuçları beraberinde getirmektedir. Bu suçlamalar ve cinayetler, aynı zamanda küresel dünyada heteronormatif düzenin kadınlar üzerindeki etkilerinin simgesel örnekleridir ve kadınlara yönelik erkek şiddetinin artmasında etkili olmaktadır.

Cadı avlarının, heteronormatif düzen ve cinsiyetçi rejim içerisinde, kadınların sosyal konumunu değersizleştirme aracı olarak kullanıldığını söylemek mümkündür. Bu değersizleştirmenin kökeninde, bahsi geçen düzen ve rejimin, toplumsal ilişkileri yeniden üretmesi ve "genç ve yaşlı", "kadın ve erkek" gibi ikilikler yaratarak, topraktan başlayan ve toplumdaki tüm kaynakların kullanımına doğru giden çatışmalar yaratması yer almaktadır.

Cadı olarak adlandırılan ve büyü yaptıklarına inanılan kadınların, sosyal ve ekonomik olarak marjinalleştirilmesi, toplumsal cinsiyet adaletsizlik biçiminin bir örneğidir. Kadınların -özellikle yaşlı, yoksul, boşanmış ya da hiç evlenmemiş- bireysel, ailesel ve toplumsal sorunların bir günah keçisi olarak görülüp şiddete maruz bırakılması dikkat edilmesi gereken bir durumdur.

Cadı avlarının günümüzde farklı örüntülerle devam ettiğini söylemek mümkündür. Küreselleşme, sömürgeleştirme ve kapitalizm gibi farklı ekonomik ve politik durumlarla kadına yönelik şiddetin artarak devam ettiği ve meşrulaştırıldığı görülmektedir. Kadınları "cadılaştırma" politikaları ile kadın bedeni yeniden inşa edilerek, ataerkil ideolojiler kendi sistemlerini sürdürmeye uygun bir algı oluşturmaktadır. Cadılık ile ilgili suçlamalar, kadınların toplumdaki konumlarının ve kimliklerinin ikincilliğini yansıtan geniş bir saldırı biçimidir. "Geleneksel" ataerkil önyargılar, bu suçlamalarda büyük bir yere sahiptir. Bu bağlamda, kadınların cadılık suçlamalarıyla hedef haline getirilmesi tesadüf değildir. Erkekler, kendilerine tehdit olarak gördükleri her kadının itibarını sarsabilmekte, cadılığı bir bahane olarak kullanabilmektedirler.

Cadı olduğu düşünülen ya da cadı olduğu iddia edilen bir kadının başka bir insana büyü, sihir ya da başka bir doğaüstü güç yoluyla zarar verip vermediğinin, çeşitli felaketlere neden olup olmadığının somut olarak kanıtlanması mümkün görünmemektedir. Kimin cadı olup olmadığının belirlenmesi keyfiyete dayanmakta, cadılıkla suçlanan kadınlara yönelik gündeme getirilen "yasal düzenlemeler", baskılar, kısıtlamalar, yasaklar ve ölüm cezaları, otoriteyi ve gücü elinde bulunduran kişiler tarafından, kadınlar üzerinde tahakküm kurma ve iktidar/güç ilişkilerini yeniden üretmek için kullanılmaktadır.

Cadı avları, kadınların varlığına bir müdahale olmasının yanı sıra, kadınları, her anlamda bir disipline etme aracı olarak kullanılmaktadır. Ailede, okulda, iş yaşamında ve toplumda, kadının söz üretmesinin ve özgürce yaşayabilmesinin engellenmesi, kadın bedeninin ve yaşamının sadece erkeklerin ihtiyaçları çerçevesinde şekillendirilmesi, değerlendirilmesi ve genel ahlâkçı söylemlere maruz bırakılması cadı avlarının verdiği zararların sadece küçük bir kısmını oluşturmaktadır. Baskıcı, heteronormatif ve cinsiyetçi sistemin tüm bunları gerçekleştirmek için kendisine karşı duran, özgürlükten, temel insan haklarından yana tavır alan, güçsüzlüştürmeye, yoksullaştırmaya karşı direnen kadınları cadılaştırması günümüzde de çok sık karşılaştığımız, ötekileştirme, damgalama, şeytanileştirme ve suçlu ilan etme "mantığının" bir yansımasıdır.

Türkiye'de kadın cinayetleri ile ilgili verilerin raporlanması, saklanması ve paylaşılması yeterli değildir. Kadın cinayetleri, "daha geniş bir kamuoyu endişesine yol açmayan", "münferit olaylar"

olarak görülmemelidir. Kadın cinayetlerinin çoğu benzer ortamlarda işlenmekte, bu cinayetlerde benzer silahlar kullanılmakta ve failer ile mağdurlar arasında benzer ilişkiler bulunmaktadır.

Yasal düzenlemelerin kapsayıcı bir biçimde iyileştirilmesi ve süreç boyunca tüm kadınların gelişmelerden haberdar olması sağlanmalıdır. Toplumdaki tüm mekanizmaların (eğitim, sağlık, adalete erişim, sosyal hizmetlere erişim vd.) demokratikleştirilmesi ve bu kapsamda hukukun üstünlüğünün sağlanması gerekmektedir. Ayrıca kadına yönelik şiddet ile ilgili çalışan meslek elemanlarının, etik ve mesleki kodlar doğrultusunda çalışmalarını gerçekleştirmeleri için denetim ve kontrol süreçlerinin işlerlik kazanması önem arz etmektedir. Kadın cinayetleri ile ilgili sosyal, kültürel ve kurumsal değişiklikler gerçekleştirilmesi, bu değişikliklerin gerçekleştirilmesi noktasında tüm toplum kesimlerinin katılımının sağlanması önem arz etmektedir.

FINANSAL DESTEK

Yazar bu çalışma için herhangi bir finansal destek almadığını beyan etmiştir.

ETİK

Bu çalışmada etik ilke ve standartlara uyulduğu beyan edilmiştir.

ÇIKAR ÇATIŞMASI

Yazar herhangi bir çıkar çatışması beyan etmemiştir.

Kaynakça

- ActionAid. (2012). *Condemned without trial: Women and witchcraft in Ghana*. Action Aid International. https://www.actionaid.org.uk/sites/default/files/publications/condemned_without_trial_women_and_witchcraft_in_ghana_report_september_2012.pdf
- Adinkrah, M. (2004). Witchcraft accusations and female homicide victimization in contemporary Ghana. *Violence Against Women*, 10(4), 325–356. <https://doi.org/10.1177/1077801204263419>
- Adinkrah, M. (2008). Witchcraft themes in popular Ghanaian music. *Popular Music and Society*, 31(3), 299–311. <https://doi.org/10.1080/03007760802009791>
- Adinkrah, M. (2011). Child witch-hunts in contemporary Ghana. *Child Abuse & Neglect*, 35(9), 741–752. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2011.05.011>
- Adinkrah, M., & Adhikari, P. (2014). Gendered injustice: A comparative analysis of witchcraft beliefs and witchcraft-related violence in Ghana and Nepal. *International Journal of Sociology and Anthropology*, 6(10), 314–321. <https://doi.org/10.5897/IJSA2014.0560>
- Afşar, B., & Öğrekçi, S. (2014). Tarihsel süreçte kadının gelişimi ve ekonomideki rolü: Toplayıcı kadından günümüz kadınına dönüşüm. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 17(1), 65–86.
- Akın, H. (2010). *Çocuk cadılar ve çocuk cadı avı*. Phoenix Yayınevi.
- Akkaya-Kia, R. (2016). Atina'daki demokrasiden orta çağa kadının dünyası ve kadın filozoflar. *Journal of Istanbul University Law Faculty*, 73(1), 7–20.
- Aksan, Y. (2013). 1450-1750 yılları arasında Avrupa'da cadılık. *Tarih İncelemeleri Dergisi*, 28(2), 358–360.
- Bannerman-Richter, G. (1982). *The practice of witchcraft in Ghana*. Elk Grove, CA: Gabari.
- Barut, B. (2021, February 11–12). *Violence against women, social work and intercultural sensitivity*. International World Women Conference-II. Baku, Azerbaijan.
- Baum, L. F. (2008). *Oz büyücüsü* (Çev. V. Yalçıntoklu). İş Bankası Yayınları.
- Baydar, V., Kılıç, C., Serpen, A. S., Günay G. (2019). Kadın düşmanlığı ölçeğinin Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Fe Dergi*, 11(2), 65–77. <https://doi.org/10.46655/federgi.665503>
- Bayoğlu, A. S. (2010). Kırsal alanda kadının ekonomik konularla ilgili karar verme sürecine katılımı: Polatlı örneği. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 57–65.
- Behringer, W. (1998). *Hexen und Hexenprozesse*, München.
- Ben-Yehuda, N. (1980). The European witch craze of the 14th to 17th centuries: A sociologist's perspective. *American Journal of Sociology*, 86(1), 1–31.
- Berktaş, F. (2012). Tek tanrılı dinler karşısında kadın: Hristiyanlık'ta ve İslamiyet'te kadının statüsü üzerine karşılaştırmalı bir yaklaşım. *Metis*.
- Bianet. (2021). *Erkek şiddeti çetelesi*. 26 Temmuz 2021 tarihinde erişim adresi, <https://bianet.org/kadin/bianet/133354-bianet-siddet-taciz-tecavuz-cetelesi-tutuyor>
- Bilgin-Şahin, B., & Erbay-Dündar, P. (2017). Kadına yönelik şiddet ve yaşam kalitesi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 18(3), 203–210. <https://doi.org/10.5455/apd.246081>

- Bingöl, O. (2014). Toplumsal cinsiyet olgusu ve Türkiye’de kadınlık. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 16(Özel Sayı I), 108–114.
- Boaten, A. B. (2001). The trokosi system in Ghana: Discrimination against women and children. In A. Rwomire (Ed.), *African women and children: Crisis and response* (pp. 91–104). Westport, CT: Praeger.
- Bonate, L. (2003). Women's land rights in Mozambique: Cultural, legal and social contexts. In L. M. Wanyeki (Ed.), *Women and land in Africa: Culture, religion and realizing women's rights* (pp. 96-132). Zed Books.
- Boratav, P. N. (1984). *100 soruda Türk folkloru*. Gerçek Yayınevi.
- Bovenschen, S. (2003). Die imaginierte Weiblichkeit. Exemplarische Untersuchungen zu kulturgeschichtlichen und literarischen Präsentationsformen des Weiblichen, Frankfurt am Main.
- Campbell, J. C., Abrahams, N., & Martin, L. (2008). Perpetration of violence against intimate partners: Health care implications from global data. *Canadian Medical Association Journal*, 179(6), 511–512. <https://doi.org/10.1503/cmaj.081145>
- Campbell, J. C., Glass, N., Sharps, P. W., Laughon, K., Bloom, T. (2007). Intimate partner homicide: Review and implications of research and policy. *Trauma, Violence & Abuse*, 8(3), 246–269. <https://doi.org/10.1177/1524838007303505>
- Danfulani, U. H. D. (2007). Anger as a metaphor of witchcraft: The relation between magic, witchcraft, and divination among the Mupun of Nigeria. In G. ter Haar (Ed.), *Imagining evil: Witchcraft beliefs and accusations in contemporary Africa*. Africa World Press.
- Debrunner, H. W. (1978). Witchcraft in Ghana: A study on the belief in destructive witches and its effect on the Akan tribes. Waterville.
- Emiroğlu, K., & Aydın, S. (2009). *Antropoloji sözlüğü*. Bilim ve Sanat Yayınları.
- Erbay, H. (2019). Tarihsel süreçte dünyada ve Türk toplumunda kadın algısı ve haklarının gelişimi üzerine bir değerlendirme. *Ege Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(1), 1–25.
- Federici, S. (2008). Witch-hunting, globalization, and feminist solidarity in Africa today. *Journal of International Women's Studies*, 10(1), 21–35.
- Federici, S. (2014). *Caliban ve cadı*. Otonom Yayıncılık.
- Federici, S. (2019). *Cadılar, cadı avı ve kadınlar*. Otonom Yayıncılık.
- Federici, S. (2020). *Caliban ve cadı kadınlar: Beden ve ilksel birikim*. Otonom Yayıncılık.
- Genç, Ö. (2011). Orta çağda Kadın. Altan Çetin (Ed.), *Orta çağ Avrupa'sında kadın*. İçinde (ss. 270–272). Lotus.
- Grigaite, U. (2018). *Witchcraft accusation and persecution of women in Nepal*. Development Cooperation and Democracy Promotion Programme of the Lithuanian Ministry of Foreign Affairs. http://www.vbplatforma.org/uploaded_files/articles/Nepal%20WAP%20Report.pdf
- Grindal, B. (1972). Growing up in two worlds: Education and transition among the Sisala of Northern Ghana. Holt, Rinehart and Winston, Inc.
- Gurung, R. J. (2016). Accusations of witchcraft in Nepal: Problems and impact on women. *Asian Journal of Women's Studies*, 22(1), 65–74. <https://doi.org/10.1080/12259276.2015.1133166>
- Güleç, H., Topaloğlu, M., Ünsal, D., & Altıntaş, M. (2012). Bir kısır döngü olarak şiddet. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4(1), 112–137.
- Gündoğmuş, R. (2021). *Kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddetin ilgili uluslararası sözleşmeler ve 6284 Sayılı Kanun çerçevesinde değerlendirilmesi* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Kadir Has Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Güreşçi, D. (2021). *Türkiye’de kadına yönelik şiddet algısının analitik incelemesi: Kocaeli Üniversitesi örneği* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Hinfelaar, H. F. (2007). Witch hunting in Zambia and international illegal trade. In G. ter Haar (Ed.), *Imagining evil: Witchcraft beliefs and accusations in contemporary Africa*. Africa World Press.
- INSEC. (2012). A study on violence due to witchcraft allegation and sexual violence. Nepal INSEC.
- Jensen, G. F. (2007). *The path of the devil: Early modern witch hunts*. Rowman & Littlefield Publishers.
- Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu. (2013a). *2008-2012 Kadın Cinayeti Gerçekleri*. 10 Mart 2021 tarihinde erişim adresi, <http://kadincinayetlerinidurduracagiz.net/veriler/273/2008-2012-kadin-cinayeti-gercekleri>
- Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu. (2013b). *2013 Yılı Kadın Cinayetleri*. 10 Mart 2021 tarihinde erişim adresi, <http://kadincinayetlerinidurduracagiz.net/haberler/915/bursa-237-kadin-oldurulurken-akp-caliyordu>
- Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu. (2014). *2014 Yılı Kadın Cinayetleri Gerçeği*. 10 Mart 2021 tarihinde erişim adresi, <http://kadincinayetlerinidurduracagiz.net/veriler/1878/2014-yili-kadin-cinayeti-gercekleri>
- Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu. (2015). *Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu, 2015 Yılı Raporu*. 10 Mart 2021 tarihinde erişim adresi, <http://kadincinayetlerinidurduracagiz.net/veriler/2551/kadin-cinayetlerini-durduracagiz-platformu-2015-yili-raporu>
- Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu. (2016). *Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu, 2016 Yılı Raporu*. 10 Mart 2021 tarihinde erişim adresi, <http://kadincinayetlerinidurduracagiz.net/veriler/2786/kadin-cinayetlerini-durduracagiz-platformu-2016-yili-raporu>
- Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu. (2017). *Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu 2017 Veri Raporu*. 10 Mart 2021 tarihinde erişim adresi, <http://kadincinayetlerinidurduracagiz.net/veriler/2845/kadin-cinayetlerini-durduracagiz-platformu-2017-veri-raporu>

- Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu. (2018). *Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu 2018 Veri Raporu*. 10 Mart 2021 tarihinde erişim adresi, <http://kadincinayetleriniurduracagiz.net/veriler/2869/kadin-cinayetlerini-durduracagiz-platformu-2018-veri-raporu>
- Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu. (2019). *Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu 2019 Raporu*. 10 Mart 2021 tarihinde erişim adresi, <http://kadincinayetleriniurduracagiz.net/veriler/2889/kadin-cinayetlerini-durduracagiz-platformu-2019-raporu>
- Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu. (2020). *Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu 2020 Raporu*. 10 Mart 2021 tarihinde erişim adresi, <http://kadincinayetleriniurduracagiz.net/veriler/2947/kadin-cinayetlerini-durduracagiz-platformu-2020-raporu>
- Kara, Y. (2020). Is queer social work possible? *International Social Sciences Studies Journal*, 6(61), 1718–1723. <http://dx.doi.org/10.26449/sss.2278>
- Karaküçük, S. A. (2010). “Korkunun kadınları”: Cadılar ve cadıcılık. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 13(2), 41–64.
- Kesgin, G., Tercanlı-Metin, G., Kara, Y., & Ufuk-Sezgin, A. (2019). Kaçarak ve kaçırılarak evlenen kadınlar: Niteliksel bir çalışma. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(66), 687–697.
- Kocacık, F., Kutlar, A., & Erselcan, F. (2007). Domestic violence against women: A field study in Turkey. *The Social Science Journal*, 44(4), 698–720.
- Kounine, L. (2013). The gendering of witchcraft: Defence strategies of men and women in German witchcraft trials. *German History*, 31(3), 295–317. <https://doi.org/10.1093/gerhis/ght028>
- Kozioł-McLain, J., Webster, D., McFarlane, J., Block, C. R., Ulrich, Y., Glass, N., Campbell, J. C. (2006). Risk factors for femicide-suicide in abusive relationships: Results from a multisite case control study. *Violence and Victims*, 21(1), 3–21.
- La Franiere, S. (2007, November 15). *African crucible: Cast as witches then cast out*. The New York Times. <https://www.nytimes.com/2007/11/15/world/africa/15witches.html>
- Leeson, P. T., & Russ, J. W. (2018). Witch trials. *The Economic Journal*, 128(613), 2066–2105. <https://doi.org/10.1111/eoj.12498>
- Levack, B. P. (2001). *Gender and witchcraft: New perspectives on witchcraft, magic, and demonology*. Routledge.
- Mathews, S., Abrahams, N., Jewkes, R., Martin, L. J., Lombard, C., & Vetten, L. (2008). Intimate femicide-suicide in South Africa: A cross-sectional study. *Bulletin of the World Health Organization*, 86(7), 552–558. <https://doi.org/10.2471/blt.07.043786>
- McVeigh, T. (2007, December 9). *Children are targets in Nigerian witch hunt*. The Guardian. <https://www.theguardian.com/world/2007/dec/09/tracymcveigh.theobserver>
- Nasrullah, M., Haqqi, S., & Cummings, K. J. (2009). The epidemiological patterns of honour killing of women in Pakistan. *European Journal of Public Health*, 19(2), 193–197. <https://doi.org/10.1093/eurpub/ckp021>
- Nüfus Etütleri Enstitüsü. (2008). *Türkiye’de kadına yönelik aile içi şiddet araştırması 2008*. Hacettepe Üniversitesi. 20 Temmuz 2021 tarihinde erişim adresi, <http://www.hips.hacettepe.edu.tr/siddet2014/rapor/KKSA-TRAnaRaporKitap26Mart.pdf>
- Nüfus Etütleri Enstitüsü. (2014). *Türkiye’de kadına yönelik aile içi şiddet araştırması 2014*. Hacettepe Üniversitesi. 20 Temmuz 2021 tarihinde erişim adresi, <http://www.hips.hacettepe.edu.tr/siddet2008/rapor/TKAA2008-AnaRapor.pdf>
- Odoi, A. K. (2002). The practice of female genital mutilation in Bolgatanga. *Sisterwatch*, 1, 1.
- Ogembo, J. M. (2006). Contemporary witch-hunting in Gusii, Southwestern Kenya. The Edwin Mellen Press.
- Özel-Özcan, M. S. & Erden-Kaya, E. (2017). Türk toplumsal hayatında kadının varlığının tarihsel eksende sorgulanması. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 12(12), 175–188. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.11913>
- Palma-Solis, M., Vives-Cases, C., & Alvarez-Dardet, C. (2008). Gender progress and government expenditure as determinants of femicide. *Annals of Epidemiology*, 18(4), 322–329. <https://doi.org/10.1016/j.annepidem.2007.11.007>
- Parajuli, K. (2013, July 24). *Two Nepalese women accused of witchcraft and tortured in a Buddhist monastery*, Asia Today. <http://www.asianews.it/news-en/Two-Nepalese-women-accused-of-witchcraft-and-tortured-in-a-Buddhist-monastery-28558.html>
- Paudel, S. (2011, December 29). *Nepal: Witchcraft as a superstition and a form of violence against women in Nepal*. Asian Human Rights Commission. <http://www.humanrights.asia/opinions/AHRC-ETC-056-2011>
- Petraitis, R. (2003). *The Witch Killers of Africa*. The Secular Web. https://infidels.org/library/modern/richard_petraitis/witch_killers.html
- Plichta S. B. (2007). Interactions between victims of intimate partner violence against women and the health care system: Policy and practice implications. *Trauma, Violence & Abuse*, 8(2), 226–239. <https://doi.org/10.1177/1524838007301220>
- Radford, J., Russell, D. E. H. (1992). *Femicide: The politics of woman killing*. Maxwell Macmillan Canada; Maxwell Macmillan International.
- Sah, K. B. (2007). A study of the problem of witch accusation in Nepal. SNV Nepal.
- Shrestha, M. (2012, February 18). *Nepali woman accused of witchcraft and burned alive*. CNN. <https://edition.cnn.com/2012/02/18/world/asia/nepal-witchcraft-burning/index.html>
- Tuna, O. (2021). *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun kapsamı ve uygulamada karşılaşılan sorunlar* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Uluocak, Ş., Gökulu, G., Bilir, O., Karacık, N. E., & Özbay, D. (2014). *Toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve kadına yönelik şiddet*. Paradigma Akademi.
- Van Binsbergen, W. (2007). Witchcraft in modern Africa as virtualized boundary condition of the kinship order. In G. C. Bond & D. Ciekawy (Eds.). *Witchcraft dialogues: Anthropological & philosophical exchanges*. Ohio University Press.
- Wojtas, O. (1998). Witch-hunts on agenda at conference. Gendering the millennium conference at University of Dundee. *Times Education Supplement*, 1349.
- Yaşlı, F. (2012, Haziran 5). *Kapitalizm, cadı avı ve kadınlar*. Sol. <https://haber.sol.org.tr/yazarlar/fatih-yasli/kapitalizm-cadi-avi-ve-kadinlar-55578>
- Yavuz, K., & Ertem, A. (2021). Türk toplumunda kadının statüsüne genel bir bakış. *Sosyal Araştırmalar ve Yönetim Dergisi*, (1), 69–82. <https://doi.org/10.35375/sayod.906552>

Extended Abstract

Witchcraft is often described as a supernatural power possessed by a person known as a witch or sorcerer. Witchcraft power is used to affect the health (such as illness and death) or behavior of another person, or to cause a physical action (e.g. drought, earthquake) or social event (unemployment, divorce, car accident). Although there are many who believe that witches are benevolent or benign, the general view is that most witches and wizards are often harmful or destructive and use their supernatural powers to cause pain, terror, death, and other evil events. Examples of the pain and suffering witches believed to affect individuals and communities include diseases and infections, droughts, epidemics, earthquakes, fruit and vegetable inactivity, and premature death.

International and comparative literature on witch hunts reveals that in many cases witch hunting is the scapegoat of socially and economically marginalized groups and young children, the poor, women who are divorced or widowed, and those with physical and mental disabilities. It is seen that they are held responsible for all kinds of individual or social problems.

The condemnation and stigma of women as witches is rooted in deep-rooted superstitions and systems built on misogyny and patriarchy. The fact that women were called "witches" and accused of witchcraft made their presence in the public sphere invisible, as a result, increased their exposure to violence, torture and execution, strengthened the perception that other women should be "submissive" and "silent", and for women to be socially accepted they were only asked to do hard work and to accept all forms of harassment by men. Although it is thought that with the end of witch hunts and the abolition of slavery in Europe, the violence against women and femicide associated with them has disappeared, on the contrary, it is possible to say that violence and murders have been normalized. Especially in the medieval period, it is observed that the accusations of witchcraft and witchcraft have changed shape, that witchcraft accusations are not used as an excuse for the murder of women, and today women are killed with accusations that are not related to witchcraft and witchcraft.

It is possible to say that witch hunts continue with different patterns today. It is seen that violence against women increasingly continues and is legitimized by different economic and political situations such as globalization, colonization and capitalism. By reconstructing the woman body with the policies of "witching" women, patriarchal ideologies create a perception suitable for maintaining their own systems. Accusations of witchcraft are a broad form of attack, reflecting the subordination of women's positions and identities in society. "Traditional" patriarchal prejudices play a large part in these accusations. In this context, it is no coincidence that women are targeted for witchcraft accusations. Men can discredit any woman they see as a threat and use witchcraft as an excuse.

It can be said that there is no socio-cultural structure related to witchcraft in Turkey. However, it is thought that the accusations of witchcraft against women in Europe and Africa and the murders realized as a result of these accusations show parallelism with the murders of women in our country (why women were killed, how women were killed, by whom women were killed).

Although there is no "witchcraft" phenomenon named in Turkey, women are subjected to violence, tortured and killed just like witch hunts. Although it is observed that women are called "witches" and not accused of "witchcraft", it is thought that a "witch hunt" was carried out against women in Turkey.